

Příloha 1

Vltava – Zdeněk Svěrák

Kdybyste mě potkali, byl bych vám možná povědomý. Je to tím, že jsem se kdysi poměrně často objevoval na televizních obrazovkách v pořadech pro mládež. Stává se ještě dnes, že mě někdo na ulici zastaví a rovnou řekne: Nejste náhodou pan profesor Krása? Těší mě to a odpovídám: Ano. Vy si mě ještě pamatujete?

Divákům jsem utkvěl v paměti svými populárními výklady, v nichž jsem se u klavíru snažil přiblížit dětem zejména Smetanu a Dvořáka, ty dva žulové pilíře české hudby. A pokračoval bych v tom dodnes, nebýt d'ábla v lidské podobě, naprosto holohlavého a naprosto bezcitného hudebního kritika J. V. Krcha. Tento zmetek plivl po mně jedovatou slinu, která mi utkvěla na klopě jako Kainovo znamení, a stal se hrobařem mé kariéry. Umím ta slova otištěná v časopise Televize a my z paměti:

„Z kterého mauzolea vylezl a kdy už se po mé obrazovce přestane potloukat nesmrtelný bájný stařec Lumír Krása se svými školometskými výklady programních symfonií, které ve srovnání s takovým Leonardem Bernsteinem působí jako groteskní parodie na c. a k. rakouské gymnázium?“

Po této veřejné popravě odvysílala televize, co již bylo natočeno, a dost, tečka. Žádné vysvětlení mým věrným divákům, žádné vysvětlení mně. Šéf-redaktor vysílání pro mládež dr. Krupka se přede mnou zbaběle zapírat tak dlouhou, až mi stud nedovolil dál se doprošovat.

Několik týdnů jsem se velice trápil. Vzali mi práci, která mi přinášela uspokojení, a odkopli mě jako starého psa. Jsem vdovec v důchodovém věku a nebudu zapírat, že honoráře z televize, třebaže hubené, byly pro mě vítaným přílepením. Nechci se stěhovat do bytu s levnějším nájemným, chci zemřít tady na Vinohradech, v tom bytě, přes jehož práh jsem přenesl svou nebožku ženu v bílých svatebních šatech, kde mám křídlo s vídeňskou mechanikou veliké jako letadlová loď, kde jsem čtyřicet let doma a kde vím, jak která parketa vrže, tomu snad rozumíte.

Když už jsem musel sáhnout do úspor, abych si mohl podržet svůj zvyk zakončit den lahvičkou svého milovaného řeckého vína Makedonikos, napsal jsem J. V. Krchovi dopis. Na začátku byl tak britký, že jsem na sebe byl hrdý, a na konci tak dojemný, že jsem se sám rozplakal. Následujícího dne jsem ho však roztrhal na cucky, protože nesl viditelné známky opilosti, které jsem během psaní necítil.

A právě při tom cupování dopisu na menší a ještě menší kousky se dostavila ta spásná myšlenka: Lumíre, když už tě ten lysolebý pazneht nazval nesmrtelným, vezmi ho za slovo! Ukaž mu, hudebnímu znalci, který by možná nezahrál na piáno ani hoří, že tě nedostane na kolena. Čert vem televizi! Hraj a vypravuj o hudbě živým dětičkám. Skromnou prací po českém venkově jako obrozenec si vydělej na chléb a na to vysoké nájemné a na to milované červené.

Tak začala krásná léta mých spanilých jízd. Vlastně musím říci našich spanilých jízd, protože agentura Ámos, která mé vystupování organizuje, mi přidělila řidiče. Mohl bych jezdit sám autobusem či vlakem, vyšlo by to levnější a vydělal bych si víc, ale nezapomeňte, že ne každá škola má době naladěný klavír a zvukovou aparaturu, abych mohl hlasově zvládnout výklad pro velkou učebnu, aulu, či dokonce tělocvičnu. A tak si vozíme klávesový nástroj Yamaha, mikrofon, zesilovač, dvě reprobedny a jeden reflektor.

Můj řidič se jmenuje Zdravko Drobič a vznikl tak, že jedna Češka jela na dovolenou do Dubrovníku a na pláži se seznámila s osmahlým chorvatským plavčíkem tak těsně, že z toho byl Zdravko. Můj řidič vyrůstal v Čechách, jenom na léto jezdil do Jugoslávie, a tak je to Čech, který má v krvi a v očích slunce Jadranu. Sblížili jsme se a přes to, co nakonec svou povahou zavínil, mám ho dosud rád.

Zdravko je na ženské. Přesněji řečeno je to sexuální maniak. Jezdit s tímto řidičem je vzrušující nejen tím, jak bravurně řídí. Krajina viděná jeho očima překypuje erotikou. Tovární komíny mají falické vzezření. Když opouštíme Prahu jižním směrem a mjííme krátký, tupý komín zlíchovského lihovaru, Zdravko řekne: Malej, ale sporej! Při pohledu na vysoké komíny tepláren šílí závistí.

A cest Českým středohořím se až bojím, neboť je to dráždivá jízda prsatou krajinou. Zdravko oslovuje sopečné kopce jmény žen, jejichž ňadra mu připomínají, nedbaje na to, že se nejmenují Eva, Uršula a Gábina, ale Oblík, Bába a Dědek.

Takhle spolu křižujeme celou republiku a vyhlížíme, kde je ta naše dnešní cílová obec, kde je ta naše škola, v níž děti dychtivě čekají na mé vyprávění o Smetanově Vltavě, z které jim zahrají na klavír ta nejlepší místa, a když budou hodné, tak celou od pramenů až za Prahu. Miluji školy malých měst, ty mistrovské kousky venkovského novoklasicismu, stíněné korunami kaštanů či lip. Těším se, jak se paní ředitelce nebo panu řediteli při mém příchodu rozzáří oči a řekne: „Pane profesore!“ Znovu si radostně uvědomím, že moje tvář, navzdory J. V. Krchovi, je stále ještě známá. Zdravko říká: Mají vás rádi. Krch Nkrch.

Jenže agentura Ámos není dobrá agentura. Paní Káranská, která má mé zájezdy na starosti, nedokáže sjednat tolik vystoupení, kolik já jsem schopen uskutečnit, což je škoda. Ona zařídí dvoudenní zájezd s noclehem, to ano, ale někdy jen s jedním výchovným koncertem denně. Já však mohu vystoupit denně na dvou i třech školách, a když už jsem v kraji a když už jsem rozjetý a když už je v terénu tolik krásných škol a tolik školní mládeže, nechce se mi prostě domů.

Autorem myšlenky přepadových vystoupení byl Zdravko Drobič. Já sám nejsem člověkem s dobrodružnými sklony a vzpomínám si živě, že mi při prvním pokusu bušilo srdce tak, že jsem si říkal: Lumíre, nezahrávej si, z toho bys taky mohl mít srdeční příhodu.

K našemu prvnímu přepadení školy došlo na Nymbursku, obec nebudu jmenovat. Zdravko zaparkoval před tichou školní budovou, kde probíhalo vyučování. Byl červen a takový den, kdy včely v korunách lip hučely v jakémsi horečném chvatu. Byl to den, kdy se včelstva rojí, což taky nebylo pro srdce dobré. Zdravko popadl dva reproduktory a vydali jsme se po schodech do ředitelny.

„Tak nás tady máte,“ řekl Zdravko a postavil bedny na podlahu.

„Pan profesor Krása?“ poznala mě paní ředitelka, což bylo dobré, ale víc než radosti bylo v jejím hlase údivu, co tady chceme, a obavy, že snad něco zanedbala.

„Kde to bude, v tělocvičně? Že bych to zatím nainstaloval,“ řekl můj řidič a otřel si hřbetem své chlupaté ruky zpocené čelo.

„Promiňte, ale vy u nás něco máte mít?“ otázala se zděšeně paní ředitelka.

„Výchovný koncert“, řekl jsem, abych nenechal všechno na Zdravkovi.

„Ale nám nikdo nic neřekl, pane profesore, posad'te se prosím,“ přisunula mi nešťastná žena křeslo.

Nato řekl Zdravko: „Ta agentura! Podpálit celej ten jejich barák! Vy jste nedostali smlouvu?“ „Nedostali“.

„To je furt stejný, jako za bolševika. Pan profesor se sem plahočí, a oni prostě nepošlou smlouvu! Co teď s tím?“ začal Zdravko Drobič rozčileně rázovat po ředitelně.

„To je mrzuté, ale snad by se to nějak...“ pohlédla paní ředitelka na hodiny právě ve chvíli, kdy se budovou rozdrnčel zvonek. „Teď bude oběd, mohli byste se v naší jídelně najíst a já bych školním rozhlasem oznámila...“

„To by bylo řešení! A smlouvu vám pošlou dodatečně.“ Řekl Zdravko.

To byl celý vtíp přepadových výchovných koncertů. Nic nezákonného, žádné peníze bokem, všechno podloženo dodatečnou smlouvou, všechno řádně zdaněno. Jen jsme vlastně zorganizovali za uměleckou agenturu vystoupení, které by se pro její neschopnost nekonalo. To mě uklidňovalo.

A ty obědy ve školních jídelnách! Člověk se vracel do dětství a chuťově doslova pookřál. Ten dávný, neměnný klasický repertoár: hovězí maso, rajská omáčka, houskový knedlík. Zelný list. Bramborové šišky s mákem. Karbanátek s bramborovou kaší s kalužinkou rozpuštěného másla... Pamatuji si, že při této naší první akci byly buchtičky se šódo.

A pak v tělocvičně Smetana. Měli dobře znějící pianino Petrof z roku 1937, což je vydařený ročník, takže Vltava se mezi ribstoly, hrazdou a bradly krásně třpytila a její tóny se lehce nesly až nahoru ke kruhům. Zdravko Drobič mi obracel listy. Neznal noty, ale byl velmi muzikální. V počátcích naší spolupráce jsem mu dával znamení kývnutím hlavou, ale brzy jsem s údivem zjistil, že toho není zapotřebí. Měl tak skvělou hudební paměť, že mi obracel noty v pravý čas, veden pouze hudebním motivem.

Svůj výklad jsem zpravidla začínal osvědčeným trikem:

„Málokdo ví, milé děti, že Bedřich Smetana, tehdy již hluchý, začal psát svou slavnou symfonickou báseň Vltava nikoli u pramenů Vltavy, ale na soutoku řeky Vydry a řeky Křemelné, které po splynutí tvoří řeku Otavu.“

To vždycky vzbudí mírný údiv a zvědavost a na vlně tohoto zájmu pokračuji:

„Stalo se to v létě roku 1874 na Čenkově pile, která patřila panu Čenku Bubeníčkoví. Smetana si tam vyjel na dovolenou s dirigentem Národního divadla Andrlím a s vychovatelem Bubeníčkových dětí Procházkou. Celou monumentální skladbu napsal potom za pouhých devatenáct dní. Nyní vám zahrají její začátek a vy z té překrásné hudby jistě poznáte dva skromné prameny naší řeky, které se ještě jako potůčky proplétají šťavnatými lukami, přibírají k sobě další křišťálově čistou vodu ze šumavských strání, aby se nakonec radostně spojily.“

A pak sáhnu do kláves, a zatímco hraji, Zdravko Drobič svými prsty publiku pantomimicky připomíná to splétání pramínků, a když některé děti ruší, zvedne své havraní obočí, upře na kluka své planoucí oči a hned je klid.

Následuje výklad o lesní honbě a o vesnické svatbě. To jsou místa, kde musí Zdravko dávat zvlášť bedlivý pozor, neboť tady pozornost dětí trochu upadá, a někdy se dokonce stane, že jeho chlupatá ruka popadne rušitele za límec a vyhodí ho za dveře.

Zato svit měsíce a tanec rusalek, to je hudba tak fascinující, že všichni malí posluchači s napětím sledují jeho dlaň, která vychází nad kozou či nad koněm s madly jako nad vrcholky stromů, aby ozářila mýtinu a lesní žínky mohly na mechu provádět své reje jako Zdravko na žíněnce.

Když pak vyložím, že tam, co je dnes hladina Vltavy zdvižená štěchovickou a slapskou přehradou, byly kdysi peřeje Svatojánských proudů, jsem za vodou, protože co nezvládne svou tříštivou, robustní hudbou sám skladatel a já, to vyjádří svými dramatickými gesty Zdravko. Jednou se stalo, bylo to v tělocvičně jakési brněnské školy, že při pokusu znázornit náraz vodních spoust do říčních balvanů zdemoloval těžkým míčem zvaným medicinbal švédskou bednu na třísky a cáry kůže. To jsme bohužel museli uhradit.

A pak u zbývá jen motiv Vyšehradu a široký, mohutný proud Vltavy opouští Prahu, děti jsou při tom ztišování do pianissima tiché jako pěny, Zdravko Drobič je s ukazovákem na ústech fixuje a při dvou závěrečných nečekaně mocných úderech do kláves se pěkně leknou. Na to některá z učitelek rozpoutá potlesk a já i zpocený Zdravko se ukláníme.

(Mimochodem, co chtěl skladatel vyjádřit tou koncovou hudební tečkou, které Zdravko říká dvojité řacha, sám nevím. Herec Miroslav Horníček, s nímž jsem se osobně znal, kdysi tvrdil, že Vltava mívá holešovická jatka, kde právě zabili vola, ale to je pochopitelně jenom žert.)

Jednoho večera, kdy jsme v hotelové restauraci zapíjeli perný den po třech výchovných koncertech, mě Zdravko překvapil. Řekl:

„Stejně si myslím, že ta Vltava není o řece.“

„A o čem jiným by asi byla?“ povídám.

„O ženský. Vltava je jenom krycí název. Taková nádherná muzika musí bejt o ženský, to mi nikdo nevymluví.“

Tenkrát jsem se tomu zasmál, protože Zdravko se právě zamiloval do servírky v krat'oučké sukni, která mu svými dlouhýma nohama odkrvila mozek, a vypadalo to, že se zase nevyspím, jelikož nám dali opět pokoje vedle sebe a já budu se skličující závistí poslouchat její nekonečný milostný nářek. To jsem ještě netušil, jak vážně to Zdravko s Vltavou jako symfonií o lásce myslí a jaké hrozné následky to bude mít.

Můj řidič se pravidelně zamilovával také do učitelek základních škol. To mi vadilo mnohem víc, protože to nedobře poznamenávalo mé koncerty. Ne, že by méně spolupracoval, naopak. Aby na ně zapůsobil, velice často přibíral ke své roli obraceče not a kázeňského dozoru roli dirigenta. Začalo to nevinně a přirozeně u Svatojánských proudů: dramatická hudba ho prostě strhla natolik, že se nemohl dočkat patetických akordů a pažemi mi je přikazoval. Pak se mu to zalíbilo natolik, že dirigoval od začátku do konce. Marně jsem mu pak v autě říkal: „Zdravko, klavírista s dirigentem je nesmysl. Vypadáme směšně.“ Ale uprosil mě. Musel jsem uznat, že v této úloze jsou jeho lovecké šance větší. A kromě toho ten člověk nedirigoval špatně, až na případy, kdy mě hnál do zběsilého tempa, v němž byly některé pasáže nehratelné.

Zajímavé bylo, že učitelky, na něž se Zdravko zaměřoval, patřily většinou k nevyzývavým typům, které nevydávaly žádné erotické signály. Nebo je vydávaly, a jen on je dokázal zachytit. Byly to střídme oděné bytosti, namnoze v brýlích, které hovořily spisovně a při jeho žertování snadno červenaly studem. Ty ho lákaly. Ale bylo společensky neúnosné zvát je do pokoje místního hotelu. Proto jsme vždy volili ubytování v jiném městě, kam za ním přijížděly, nebo jsme je po koncertě naložili na náměstí, kde plaše čekaly se středně velkou taškou v ruce, v níž měly pravděpodobně župánek a nějaké pěkné noční prádlo.

Ráno pak můj obětavý a pozorný řidič odvázel slečny učitelky zpět, aby nezmeškaly vyučování, a při obědě se svěřoval s dojmami.

„Není nad to, Lumíre, když jí sundáte brejličky. To se promění v úplně jinou ženu. A jak špatně vidí, je bezbranná. A taky se mi líbí, jak učitelky mluví. Když se ptám, jestli se mnou byla v nebi, řekne:

„což o to, třikrát. - Rozumíte, Lumíre? Což o to!!! To je jako by žákovi řekla: - Což o to, úkol máš bez chyby, ale to písmo! – Proto miluju učitelky.“

Ani v nejbujnější fantazii by mě nenapadla, že náš výchovný koncert může způsobit katastrofu takového rozměru, k jaké došlo ve východních Čechách. Ani jsem to tušit nemohl. Když si to zpětně vybavuji, všechno vlastně zavinil Japonec Yuko Kuzuka. Seznámili jsme se s ním

v královéhradeckém hotelu Alesandria. Tento třicetiletý veselý chlapík menší postavy a šikmookého, ale upřímného pohledu měl obchodní jednání ve zdejší světoznámé továrně na klavíry. Byla radost s ním posedět, neboť jeho angličtina byla tak milá a nekomplikovaná, že jsem mu rozuměl i já, a jeho znalosti o české hudbě úctyhodné. Znal samozřejmě celého Dvořáka, Smetanu kromě oper rovněž, ale cizí mu nebyl ani takový Mysliveček, Jan Jakub Ryba, a když se ukázalo, že mu není cizí ani jak Klusák, který je těžko uchopitelný i pro mne, brzy jsme se začali objímat.

Když jsme si připili na Novosvětskou, Na Glagolskou mši, a dokonce i na Škoda lásky, zajímal se Yoko Kuzuka, jak se česky připíjí jen tak.

„Na zdraví!“ řekl Zdravko, ale to se Japonci nelíbilo a nešlo mu to vyslovit. Když nevzal ani Ať jsme tlustý na tři prsty, Zdravko Drobič ukončil debatu tím, že podal Kuzukovi panáka a poručil mu: „Hod’ ho tam!“

A to se nám stalo osudným. Yokovi se rozjasnily oči, jako že to je ten pravý přípitek, a zálibně to s japonskou intonací opakoval:

„Hod’ hóóó tam! Hod’ hóóó tam!“

Kdyby to slyšel Leoš Janáček, milovník řečových intonací, zapsal by to jako jednočárkované C, A, E, přičemž první a třetí tón by byly čtvrtky, kdežto prostřední nejhlubší tón, který Kuzuka pronášel strašidelným hrdelním chropotem, by byla nota půlová.

Japonec byl nezmar. Neustále měl v ruce panáka vodky a vyzýval nás, abychom ho tam hodili. Naučili jsme ho několik českých písní. Především Kočka leze dírou, aby si pamatoval, že Smetanova Vltava má prameny tady a nikoli ve švédské písni Ack Värmeland du sköna, jak se nám někdo pokouší namluvit. Několikrát jsme museli zpívat V Hodoníně za vojáčka. Zejména pasáž „moje vlásky, héj, na kolena padaly“ dojímal Kuzuku k slzám, takže jsme ji museli dávat znovu a znovu. Když můj řidič viděl, jak jsou Japonci citliví, naučil nás chorvatskou píseň Volim te, Milane, volim te ja, kterou jsme zpívali slušným trojhlasem. Po této písni už nám odmítli nosit další nápoje. A to Yoko Kuzuka spiklenecky mrkl, vytáhl z náprsní kapsy plochou, pěkně zdobenou porcelánovou lahvičku s nápojem saké a naposledy zavelel: „Hod’ hóóó tam!“

Zívající vrchní, šťastný, že už dáme pokoj, zatlačil naši veselou trojici do hotelového výtahu. Tam jsme Japonci ještě připomněli, aby si nařídil budík, protože v devět ráno s námi jede na výchovný koncert.

K snídani se Yuko Kuzuka dostavil čilý jako rybička. Lahvičku se saké měl opět plnou a dožadoval se ranního přípitku. Ale Zdravko jako řidič nemohl a já před koncertem zásadně nepiji. Kromě toho jsem zjistil hroznou věc: po té prozpívané noci jsem ztratil hlas. Vycházelo ze mě jen sípání. Bylo nemyslitelné, abych takto indisponován zvládl výklad o Vltavě. Ani sebelepší mikrofon by nebyl schopen zesílit skřípot mých hlasivek do slyšitelnosti. Usoudil jsem, že zavoláme do školy a vystoupení zrušíme. Zdravko Drobič se nad tím krátce zamyslel, pak si ubrouskem otřel z knírku zbytky míchaného vejce na cibulce a řekl:

„Nesmysl. Vy, Lumíre, budete hrát, já obstarám výklad.“

Dnes vím, že jsem na to neměl přistoupit, ale tenkrát mi to nepřipadalo nemožné. Zdravko můj výklad znal, vždyť ho slyšel stokrát a jeho paměť byla vynikající. A tak jsme vyrazili.

Tento osudný výchovný koncert nebyl přepadový. Patřil k těm řádně sjednaným vystoupením a ve škole nás pěkně přivítali kávou a jednohubkami. Zdravko si počíнал skvěle. S učitelkou angličtiny, milou opálenou dívčinou v brýlích a s velkými zlatými kroužky v uších, pohotově domluvil, aby našemu japonskému hostu výklad tlumočila. Mikrofon tentokrát naistaloval pro sebe. Paní ředitelka nás požádala, abychom vystoupení pozdrželi, protože se ještě nedostavil zástupce tisku, který prý velice stál o to koncert vidět. Ale zástupce tisku stále nešel, a tak jsme začali.

„Málokdo ví, milé děti,“ usmál se Zdravko Drobič na zaplněnou školní aulu, „že Bedřich Smetana, tehdy již hluchý, začal psát svou slavnou symfonickou báseň Vltava nikoli u pramenů Vltavy, ale na soutoku řeky Vydry a řeky Křemelné, které po splynutí tvoří řeku Otavu.“

Spokojeným přikývnutím jsem to od piána ocenil.

„Stalo se to v létě roku 1874 na Čeňkově pile, která patřila panu Čeňku Bubeníčkoví. Smetana si tam vyjel s přáteli na dovolenou. Ale málokdo také ví, milé děti, že Vltava není ani tak hudební básní o řece, jako o lásce. Majitel pily pan Bubeníček měl totiž velice krásnou ženu.“

Zalupal jsem po dechu a upřel na svého řidiče zoufalý pohled. Ale Zdravko mi vůbec nevěnoval pozornost, protože se cele věnoval snědé obrýlené angličtinářce, která jeho slova tiše předkládala našemu Japonci do ucha.

„Paní Bubeníčkové bylo tehdy pětatřicet let,“ pokračoval Drobič. „Krásný věk. Byla opálená, v uších nosila zlaté kruhové náušnice a stárnoucí skladatel se do ní hned při prvním setkání zamiloval. I ona byla jeho pohledy zneklidněna. Jen si to představte, na zapadlou šumavskou pilo přijel slavný skladatel z Prahy a věnuje jí, matce dvou děcek, tolik zájmu.“

Ukazovákem jsem několikrát důrazně a staccato sekl do klávesy dvoučárkované fis, aby se vzpamatoval.

„Pan profesor by rád zahrál ukázkou z úvodní části skladby. Už je netrpělivý,“ usmál se na mě ten šílenec a pak se zase obrátil k auditoriu. „Tak se do toho dáme. Když budete dobře poslouchat, děti, uslyšíte, jak nespělé pramínky plaché lásky Bedřicha Smetany a paní Bubeníčkové vyvěrají z vyprahlých srdcí, jak se hledají, najdou se a splynou.“

Zdravko Drobič mi pokynul a já sáhl do kláves. Nedalo se říci, že by hudba šla proti jeho výkladu. Mé rozhořčení se postupně měnilo ve zvědavost, jak si můj řidič poradí s dalšími motivy.

„Následující část, milé děti, je vlastně vzpomínkou na vycházku do lesa. Paní Bubeníčková zavedla pražské přátele do míst, kde rostlo nejvíce hřibů borováků. Smetana však nehledal houby, hledal příležitost, jak s ní být aspoň chvilku o samotě. Ale mladá vdaná žena před ním unikala jako laň před lovcem,“ fabuloval ten syčák a já koutkem oka zahlédl angličtinářku, jak pilně překládá, a usměvavého Japonce, jak vděčně přikyvuje.

Zahrál jsem pasáž lesní honby a polévalo mě horko při pomýšlení, co se asi honí hlavou chudinkám učitelkám hudební výchovy. Jak se jim tam nový výklad symfonické básně pere s dosavadními vědomostmi.

„To, co uslyšíte teď, děti, to je vlastně Smetanův sen. Skladatel sní o tom, že se žení s krásnou paní Bubeníčkovou a že spolu tančí v prosté venkovské hospodě. Smetana tančil velice rád a nejraději měl polku,“ pokynul mi Zdravko, abych to doložil hudbou.

Pustil jsem se tedy do věty nadepsané skladatelem jako Vesnická svatba. Zdravko na pódiu tančil polku a já si kladl otázku, jestli ten člověk improvizuje, nebo si to cestou z Hradce promyslel.

“Povzbuzen krásným snem,“ pokračoval Drobič, „napsal skladatel paní Bubeníčkové dopis a vsunul ho pod dveře pokoje, kde spala se svými dětmi. V dopise ji vyzval k noční schůzce v hájku nad Čeňkovou pilou. Vychází měsíc, a paní Bubeníčková nejde. Jako matka přece neopustí své děti. Smetana upírá oči do tmy a už už se mu zdá, že se ve svitu měsíce zaleskly zlaté kroužky jejích náušnic,“ líčil Drobič sugestivně, dívaje se upřeně na překladatelku, které se už začalo z náročného tlumočení rosit čelo.

„Roztoužený skladatel začíná blouznit a vidí lesní žínky a mezi nimi, jestlipak byste uhodly, děti, koho mezi nimi jeho ošálený zrad vidí?“

„Paní Bubeníčkovou!“ odpověděla mu copatá holčička z první řady.

„Správně!“ pochválil ji Zdravko a dal mi nástup. Od té chvíle se ujal i své oblíbené role dirigenta. Jeho jihoslovanské oči hořely vášní a já už byl se vším smířený. Periferním zrakem jsem sice zaznamenal mezi dozírajícími učiteli, kteří stáli úplně vzadu, jednoho, který tam na začátku koncertu nebyl a který si neustále kapesníkem otíral holou hlavu a který tou hlavou neustále kroutil, jako by nevěřil svým uším, ale bylo mi to jedno. Říkal jsem si, po koncertě okamžitě sbalit a pryč, nepřipustit žádné dotazy. Při tom všem jsem byl zvědav, jak si můj šofér poradí se Svatojánskými proudy. Poradil si podle mě obdivuhodně.

„Skladatel se rozhodl, že dá svým citům průchod,“ řekl žactvu a hlavně tlumočnici. „Na procházce podél řeky Vydry jí vyzná lásku. Paní Bubeníčková je tím zaskočena a něco mu vzrušeně odpovídá. Ale Smetana neví co! Jednak tam burácí říční proud a jednak je hluchý. A ke všemu ještě, právě když uchopil ženu za ruku a přiložil ji na své srdce, objevil se na druhém břehu její manžel, majitel pily Bubeníček. Hrozí holí a něco křičí. Ale Smetana neví co! Jednak tam burácí říční proud a jednak je hluchý. Jedeme!“

Hnal mě při Svatojánských proudech do neuvěřitelného tempa a já se zoufale těšil na motiv Vyšehradu, kdy ten blázelec přestane a všechno se zklidní, i moje srdce, pro které začínalo být toto vystoupení nebezpečné. Motiv Vyšehradu pojal Zdravko Drobič jako vizi. Proti předchozímu snu o venkovské svatbě má tentokrát skladatel tušení, že se jeho láska naplní, paní Bubeníčková se rozvede a budou mít svatbu na Vyšehradě.

Zahrál jsem to a schválně jsem hned přešel do závěrečného klidného toku Vltavy, abych mu zabránil v dalším blábolení. Ale Zdravko se nedal. Při dirigování se stačil obrátit do publika a dělit mu:

„Děti, všimněte si nečekané hudební tečky, které my s panem profesorem říkáme dvojité řacha. To je razítko, které na vyšehradské radnici dopadlo na oddací list. Nejdřív na razítkovací polštářek a pak na ten úřední papír.“

Když Vltava pod mými prsty opouštěla Prahu a já s úlevou zahrál dvojitou řachu, ozvala se zezadu ještě jedna. A s ní bolestné zaúpění. Někdo se tam skácel. Místo potlesku nastal zmatek.

„Lékaře! Zavolejte lékaře! Rozrazil si hlavu o ústřední topení!“ zvolala ředitelka školy. Holohlavého muže přenesli do ředitelny, a než přijela sanitka, tělocvikář s učitelkou biologie se ho snažili přivést k vědomí. Když jsem se nad ním sklonil, málem jsem se složil vedle něj. Ano, byl to hudební kritik J. V. Krch.

„Hod' hóóó tam!“ pozvedl mu Yuko Kuzuka hlavu, aby mu dal napít ze své pohotovostní ploché lahvičky trochu saké, ale Krch nereagoval. Zdálo se, že jeho nehybné oči hledí upřeně a s nenávistí pouze na mne. Ale už mě zřejmě neviděly. Přivolaný lékař to potvrdil.